

Čís. 5972.

Zákonní a zároveň nepominutelní dědicové mají právní a hmotný zájem na tom, by byla řádně odhadnuta odkázaná nemovitost, podali-li žalobu na odkazovatele o doplnění povinného dílu, a jsou oprávněni domáhat se doplnění odhadu po případě nového odhadu, jestliže by provedeným odhadem byla práva jejich dotčena jakož i podávati stížnosti do příslušných rozhodnutí soudů.

Přezkoumání odhadu nemovitostí v pozůstalostním řízení jest vyloučeno jen tehdy, byl-li odhad proveden způsobem zákonným. Pokud nelze námitky proti odhadu pokládati za opožděné. Předchozí upozornění a poučení znalců nevylučují, že odhadní cena pozemků nebyla stanovena způsobem zákonným, totiž tak, jak měla býti stanovena podle §u 103 nesp. říz. a §§ 305 a 784 obč. zák.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1926, R I 164/26.)

Václav M., zesnulý dne 3. dubna 1920, odkázal dovětkem ze dne 12. února 1920 Bohuslavu M-ovi usedlost č. p. 5 ve V., jejíž součástí jsou, jak právoplatně bylo rozhodnuto, též pozemky, zapsané ve vložkách čís. 37 a 38 pozemkové knihy s-ské. Pozemky, patřící k usedlosti č. p. 5 ve V., byly inventovány a odhadnuty dne 24. a 25. června 1920, pozemky v S. dne 9. července 1920. Protokoly o inventuře a odhadu nebyly dosud uzavřeny a na soud přijaty, aniž byl dosud zřízen hlavní inventář dle §u 110 nesp. pat. Zákonní dědici Marie Š-ová, Adéla V-ová a Václav J. (vnučky a vnuk zůstavitele Václava M-a) navrhli, by byl proveden nový odhad pozemků v-ských i s-ských. Oba nižší soudy návrh zamítly, rekursní soud z těchto důvodů: Odhad pozemků proveden byl již v roce 1920 a jest ovšem pravda, že stěžovatelé při odhadu vyhradili si podati proti němu námitky, avšak tyto námitky uplatňují teprve v r. 1925, tudíž po 5 letech, zajisté tedy opožděně. Ačkoliv měli možnost při odhadu námitky své proti ocenění pozemků podati a žádati, by znalci se o nich vyjádřili, neučinili tak. Ostatně přezkoumání znaleckého odhadu novými znalci v řízení nesporném jest vyloučeno. Jest nesprávné, že znalecký posudek není odůvodněn; znalci před odhadem byli upozorněni a poučeni, jak posudek svůj a ocenění mají podati. Znalci podali posudek úplně souhlasně, jest tudíž použití ustanovení §u 362 c. ř. s. vyloučeno.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by znovu rozhodl o návrhu stěžovatelů na provedení nového odhadu.

D ů v o d y:

Ježto by se na první pohled mohlo zdáti, že zákonní dědici nemají zájmu na tom, jak byly odhadnuty pozemky, odkázané někomu jinému, a důsledkem toho nemají ani příčiny, pokládati se za stíženy provedeným odhadem, dal si nejvyšší soud především otázku, zda byli zákonní

dědici vůbec oprávněni k onomu návrhu, zda jim tedy také přísluší právo stížnosti do zamítavých usnesení nižších soudů. V té příčině bylo uváženo, že právní zástupce odkazovníka Bohuslava M-a při jednání ze dne 25. května 1925 bez odporu ostatních účastníků udal, že zákonní dědici podali na něho u krajského soudu žalobu o doplnění povinného dílu. Tomu-li tak, mají ovšem zákonní, zároveň nepominutelní dědici právní i hmotný zájem na tom, by byly podle §u 784 obč. zák. přesně popsány a řádně odhadnuty veškeré součástky pozůstalého jmění, tedy i nemovitosti, připadající jako odkaz Bohuslavu M-ovi, a poněvadž mohou dle téhož ustanovení zákona se účastniti odhadu a činiti při tom své připomínky, nelze jim brániti, by se po případě nedomáhali doplnění odhadu, pokud se týče odhadu nového, jestliže by provedeným odhadem byla jejich práva dotčena, aniž lze jim upírati právo stížnosti do příslušných rozhodnutí nižších soudů. Není tudíž závady, aby nebylo věcně rozhodováno o dovolacím rekursu.

Stěžovatelé, jsouce si vědomi toho, že v řízení nesporném lze srovnalá usnesení nižších soudů napadati dovolacím rekuresem jen pro zmatečnost, zřejmý rozpor se spisy a zřejmou nezákonnost (§ 16 nesp. pat.), uplatňují všechny tři důvody odporu. Zmatečnosti a zřejmého rozporu se spisy ovšem tu není. Odůvodněna jest však výtká, že srovnalá rozhodnutí nižších soudů zřejmě odporují zákonu. V tom směru nelze ovšem přisvědčiti stěžovatelům potud, pokud vidí zřejmou nezákonnost v tom, že se prý nižší soudy, porušivše předpis prvního odstavce §u 2 nesp. pat., nestaraly z povinnosti úřední o osoby, jsoucí pod zvláštní ochranou zákona, mezi něž jest prý řaditi i dědice nepominutelné. Tomu by tak bylo jen tehdy, kdyby šlo o nezletilé nebo z jiného důvodu nesvéprávné dědice nepominutelné. Ale stěžovatelé jsou vesměs zletilí a svéprávní a jako takoví nemají nároku na zvláštní ochranu zákona. Než jinak dlužno dáti za pravdu stěžovatelům. Nižší soudy zamítly návrh stěžovatelů z dvou důvodů, totiž a) proto, že v řízení nesporném jest jen při zmatečnosti řízení přípustno, přezkoumati nálezy přísežných soudních znalců znalci jinými — jak prvý soud praví — pokud se týče přezkoumání znaleckého odhadu novými znalci vůbec jest vyloučeno, — jak dodává soud rekursní — a b) proto, že stěžovatelé vznesli námítky proti odhadu opozděně. S názory nižších soudů nelze souhlasiti. K a): Dle třetího odstavce §u 103 nesp. říz. jsou při odhadu nemovitostí, náležejících do pozůstalosti, přísežní odhadci povinni, by přesně a svědomitě udali obecnou hodnotu v době úmrtí zůstavitele. Co jest obecnou hodnotou, stanoví § 305 obč. zák. Na soudu tedy jest, by zkoumal, zda cena, kterou udali odhadci, odpovídá obecné hodnotě. Je-li tomu tak, nelze ovšem připustiti nový odhad. Vzejdou-li však pochybnosti o tom, zda cena, udaná odhadci, byla určena tak, aby odpovídala obecné hodnotě, jest soud nejen oprávněn, nýbrž i povinen (§ 2 čís. 5 nesp. pat.), působiti k tomu, by vzešlé pochybnosti byly rozptýleny a případné vady odstraněny buď výslechem znalců původně přivzatých, při čemž nutno účastníkům poskytnouti možnost, učiniti své připomínky, nebo nestačilo-li by to k úplnému vysvětlení a spolehlivému posouzení věci, slyšením nových znalců, t. j. opětým odhadem. Přezkoumání odhadu ne-

movitostí v pozůstalostním řízení jest tedy vyloučeno jen tehdy, byl-li odhad proveden způsobem zákonným. Ale o to právě jde v tomto případě, zda odhad byl proveden způsobem zákonným. Stěžovatelé vznesli v té příčině četné námitky a připomínky, jež nelze předem označiti jako zřejmě bezdůvodné. Pochybily tudíž nižší soudy, pokud prostě odmítly a pominuly vznesené námitky a připomínky, prohlásivše, že nelze k nim hleděti proto, že v řízení nesporném jest přezkoumání nálezu přísežných znalců jinými znalci přípustno jen při zmatečnosti řízení, pokud se týče, že takové přezkoumání vůbec není dovoleno. K b): Oba nižší soudy odmítly však námitky a připomínky zákonných dědiců proti odhadu též proto, že prý jsou opožděny. Ale tomu tak není. Odhad pozemků v-ských i s-ských byl prováděn notářem jako soudním komisařem. Vyhradivše si při něm námitky a připomínky, mohli stěžovatelé důvodně předpokládati, že pozůstalostní soud před ukončením inventury a odhadu, pokud se týče před schválením příslušných elaborátů poskytne jim možnost, by se o nich vyjádřili, a rozhodne o podaných námitkách a připomínkách, neboť rozhodovati o nich přísluší samozřejmě soudu, nikoliv notáři jako soudnímu komisaři. Také soud pozůstalostní patrně stál na tomto stanovisku, neboť když Marie Š-ová dne 7. února 1924 navrhla, by bylo nařízeno sestavení celkového inventáře a byl ustanoven rok k připomínkám a návrhům na doplnění inventáře, zaslal okresní soud dne 2. září 1924 spisy notáři jako soudnímu komisaři k dalšímu jednání; a když i Adéla V-ová a Václav J. dne 12. listopadu 1924 žádali o nařízení roku k uzavření protokolu o projednání pozůstalosti a k podání případných námitek proti inventuře, dodal okresní soud dne 20. prosince 1924 a později dne 24. dubna 1925 spisy za tím účelem notáři jako soudnímu komisaři. Zákonní dědici pak při rocích ze dne 25. května a 5. června 1925, konaných před notářem jako soudním komisařem, skutečně podali své připomínky a námitky proti odhadu. Soud pozůstalostní nebyl tedy ani důsledným, odmítнув tyto připomínky a námitky jako opožděné, ač právě k podání jich byly k jeho příkazu ony roky ustanoveny. Výtka, že návrh zákonných dědiců má jen ten účel, by pozůstalostní řízení bylo zbytečně protahováno, jest neoprávněna. Naopak jest z pozůstalostních spisů patrné, že zákonní dědici opět a opět naléhali na skončení inventury a odhadu a vůbec celého pozůstalostního řízení, poukazující při tom i k újmě, která jim vzniká průtahem v projednávání pozůstalosti, kterýž ovšem z veliké části byl způsoben tím, že byly spisy jednak za příčinou četných opravných prostředků účastníků vždy znovu předkládány soudům druhé a třetí stolice, jednak, když Bohuslav M. podal na stěžovatele u krajského soudu žalobu o uznání odkazu, přiloženy ke sporným spisům, při nichž zůstaly až do konečného vyřízení sporu v třetí stolici, tak že soudní komisař a pozůstalostní soud neměli jich po drahnou dobu vůbec po ruce. Neobstojí tedy důvody formální, ze kterých nižší soudy zamítly návrh zákonných dědiců. Otázkou, zda návrh věcně jest odůvodněn, nižší soudy se svého stanoviska se nezabývaly. Prostý poukaz rekursního soudu k tomu, že byli znalci před odhadem upozorněni a poučeni, jak mají podati posudek a provéstí ocenění, že podali

posudek souhlasně, a že posudek jest opatřen důvody, nelze pokládati za věcný důvod pro zamítnutí návrhu, neboť předchozí upozornění a poučení znalců a formální bezvadnost posudku nikterak přece nevylučují, že odhadní cena pozemků nebyla snad stanovena způsobem zákonným, totiž tak, jak měla býti stanovena dle Šu 103 nesp. pat. a §§ 305, 784 obč. zák. (srv. též rozh. čís. 440, 3654 sb. n. s.).

Čís. 5973.

Pozemková reforma.

V dovolacím rekursu do usnesení o přejímací ceně zabraného majetku musí stěžovatel vždy udati, že a který z přípustných důvodů uplatňuje.

Pod § 46 náhr. zák. spadá výtka, že nebylo použito předpisu Šu 42 a) náhr. zák.

Nabídka vlastníková, zastavující zvyšování srážky, musí se státi ještě před termínem, kdy zvýšení nastává. Rozhodným jest den, kdy nabídka došla Státnímu pozemkovému úřadu. Nabídka musí se státi před počátkem roku, za něhož se srážka zvyšuje. Přijetí nabídky se nevyhledává.

§ 9 vládního nařízení ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n. předpokládá trvalé zlepšení pozemku důsledkem provedených meliorací, § 3 a 4 plodnost půdy mimořádně zvýšenou vydatným h n o j e n í m. Zvýšení není ponecháno na vůli Státnímu pozemkovému úřadu, nýbrž jest jeho povinností, jsou-li podmínky splněny.

Nelze přihlížeti ke škodě, jež vznikla nepřevzetím strojního zařízení.

Snížení hranice přírážek z 30% na 5% dle nařízení čís. 296/22 platí i pro škodu dle Šu 43, poslední odstavec, náhr. zák.

Slůvkem »zejména« v druhém odstavci Šu 43 náhr. zák. vypočítávají se pouze příkladmo případnosti vytčené v první větě, kdežto investice, provedené před 24. dubnem 1919 (1. srpem 1914) měly zůstatí bez zřetele.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1926, R I 273/26.)

Do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o rozvrhu přejímací ceny za zabraný majetek podal vlastník stížnost, již s o u d p r v é s t o l i c e (zemský soud v Praze) nevyhověl. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Co se týče především výtky, že nižší stolice soudní nepřezkoumaly postup Státního pozemkového úřadu, a neprojednaly stěžovatelovy vývody, musí výtka tato zůstatí bez povšimnutí, neboť nižší stolice odpověděly stěžovateli na jeho stížnosti zevrubně a on má nyní v poslední své stížnosti udat, co proti jich rozhodnutí má, jednotlivě a konkrétně, aby Nejvyšší soud věděl, ve kterých jednotlivých bodech má rozhodnutí rekursního soudu přezkoumati. Není věcí Nejvyššího soudu, by se teprve